

Mira Muhoberac

Finalmente Šehović

Fedja Šehović,
Od skerca do fuge.
Komedije i kazališne
igre, Hrvatski centar
ITI, Biblioteka
Mansioni, Zagreb,
lipanj 2010.

Naslov knjige dramskih tekstova Feđe Šehovića *Od skerca do fuge*, objavljene 2010. u izdanju Hrvatskoga centra ITI u Zagrebu pod uredništvom Željke Turčinović, točno predodčuje dramaturške silnice, mentalitetnu prepoznatljivost i raspoloženja, od skerastoga do *fugativnoga* (i s obzirom na umjetničku formu i na poigravanje književnim i egzistencijalnim žanrovima i značenjima), Šehovićevo uokvirivanje tekstova žanrovskim modalitetima nego i na kazališno-životne igre u Gradu-teatru. Na prvom je mjestu tri stotine osamdeset stranica opsežne knjige koja ukoričuje izbor Šehovićeve drama tekste koji je Fedju Šehovića (u 2010. slavi osamdeset godina) proslavio na dubrovačkoj praznovodbi 1961.: *Dubrovački skerac*, "pučka komedija u tri čina", zapleće dramsku strukturu Držićeva *Dunda Maroja*; radnja se događa u Dubrovniku, ne u Rimu, "svakog ljeta i skoro u svakoj kući", ne 1550. ili 1551., dvadeset osoba

odgovara Držićevoj tridesetorici, neka imena dramskih osoba, većina dramskih osoba-funkcija i karaktera spoj su Vidrih i Šehovićeve *naš(i)-jenaca*, aktantski model inscenira vrijeme socijalizma i intrige Dubrovčana koji zarađuju baveći se *afitavanjem*, iznajmljivanjem soba raznovrsnim turistima, preplećući se s intrigama raznolikih iznajmljivanja soba u Rimu. "Šaljivo-tužna igra u dva dijela" *Betula*, izvedena u Kazalištu Marina Držića 2003. u režiji samoga autora i pod ravateljskim i dramaturškim vodstvom autorice ovih redaka, spaja dramolet *Kurba Luce* i *Novel od kapetana*, s izravnim podsjećanjem na Držićevu *Novelu od Stanca*, u dramu o pokušaju vjenčanja osamljenika i gubitnika u jednoj dubrovačkoj betuli. "Komedija-antipereta" *Kurve* do groteske dovodi držićevo poigravanje fenomenima prostituiranja i noćnika u *Noveli od Stanca* i u *Dundu Maroju* prikazujući događanja u austrijskoj tvrđavi neposredno prije završetka Prvoga svjetskoga rata, postajući politička alegorija i satira kukavičjega bijega od opasnosti. *Katarina Druga, kraljica ljepote zelenog otoka*, "komedija u tri čina", s ljubavnom intrigom na Mediteranu, zaplet pronalazi jednako u dubrovačkoj i Držićevoj stvarnosti, u Vidrihinoj komediji *Mande (Tripče de Utočje)* i u događanjima oko Laure u *Dundu Maroju*. *Mala moja odzgora*, "komorna komedija u 13 slika", poznatija kao *Mala moja iz Jabuke Sinjske*, sukobljuje dvije obitelji u ljubavnom zapletu: susret primitivizma/bogatstva i intelektualizma/siromaštva aktualan je i danas; prostorno-aktantska intriga nalik je onoj iz

Skupa, a moralni preokret ugledna profesora glazbe sličan je zaustavljanju Arkulina Negromantovim pokretima.

Žudnja za bavom od maestra, "ozbiljno-šaljiva kazališna igra u 8 slika", s radnjom u Dubrovniku 1996., uvodi u igru prisjećanje na Vojnovićevu dramaturgiju, tj. na dramolete *Allons enfants* i *Na taraci*, ali i nastavlja tematizirati susret intelektualaca i primitivaca, ovaj put na potenciju kazališta u kazalištu, s danas izrazito aktualnim fokusiranjem: *Hoće da mu Grad proda teatar i da on tamo otvori noćni bar*. "(Ne)vesela igra u 5 slika" *Kad sunce zađe*, koju sam kao dramaturginja na veliku pozornicu Kazališta Marina Držića postavila 23. studenoga 2001. godine, u režiji Tee Gjergizi, u povezanosti s Vojnovićevim *Sutonom* prikazuje prodaju ugledne dubrovačke pomorske tvrtke u Dubrovniku devedesetih godina dvadesetoga stoljeća i nemogućnost uspostavljanja normalnih ljudskih odnosa u atmosferi prevarenata i dukatoljubaca, a najviše stalne sudbine osamljenih dubrovačkih žena.

Željka Turčinović, urednica Teatrologijske i dramske biblioteke Hrvatskoga centra ITI, u svom preglednom i temeljito argumentiranu predgovoru naslovljenu *Bava od maestra* naglašava Šehovićevu neraskidivu osobnu i profesionalnu vezanost uz Dubrovnik, u kojem kontinuirano radi i živi od 1954. i s kojim je podjednako u ljubavi i polemici. Skicira Šehovićeve spisateljski put, od prve drame, *U palacu Anemi*, dobitnice prve državne nagrade, praznovodne 1965. u splitskom HNK-u, od početnoga Šehovi-

će nastupa kao kazališnoga pisca 1960. i izvedbe drame *Raskršće* u dubrovačkom kazalištu i pohvalnih kritika, odlaska u Napulj i upoznavanja s kazalištem Eduarda de Filipa te prepoznavanja pučkoga teatra kao najbližega mu kazališnoga modela do analize dramskih tekstova, od komedija ("Šehovićeve komedije male su studije dubrovačkog mentaliteta, u kojima, s osjećajem rasnog komediografa apostrofiraju smiješne strane, zadržavajući toplinu i simpatiju prema svojim likovima...", 9. str.) do melodrama ("U melodramama Dubrovnik je *genius loci* njegove dramatik gdje uglavnom nesretni likovi žive u ljepoti i fetišiziranoj Gradu kao živi zatvorenici svoje nesreće", 18. str.).

Posljednjih trideset pet godina Fedja Šehović (r. u Bileći 16. ožujka 1930.), profesor hrvatskoga jezika i književnosti, novinar i kazališni kritičar, knjižničar i ravnatelj tadašnje Naučne biblioteke u Dubrovniku, voditelj Doma Marina Držića, ravnatelj Drame Hrvatskoga narodnoga kazališta u Splitu, utemeljitelj Studentskoga teatra Lero, najčešće boravi i živi u konavoskom selu Vitaljini, slijedeći Držićev i Najlaševićev pastoralno-ladanjski, a radni i žanrovski put, gdje nastaju njegove komedije, drame, povijesni romani (pseudonim Raul Mitrovich) i novele. Istodobno se pridružuje dubrovačkoj slikarskoj školi: akvarelima i uljima "svoju Arkadiju" u haci-jendi "ovjekovječuju bojom i kistom". Šehovićevo često cinične i subverzivne, a prije svega ironične i duhovite dramske osobe, djelomičan odraz piščeva identiteta, smještene su u tridesetak dramskih djela i izvođene

na hrvatskim pozornicama, najviše u Dubrovniku, ali i u Zagrebu, Splitu, Osijeku, Šibeniku, na radijskoj sceni Hrvatskoga radija, i u Sloveniji (Ljubljana, Celje), o čemu svjedoči teatrografski prilog na kraju knjige.

Ova knjiga zato djelomice ispravlja nepravdu naneseu Fedi Šehoviću, ali i nama, Šehovićeve sugrađanima i suvremenici. Pojavljuje se trideset jednu godinu nakon prve i, do ove novoobjavljene, jedine knjige Šehovićeve drama: godine 1969. Matića hrvatska u Dubrovniku tiskala je knjigu Feđe Šehovića *Drame, dramoleti, pučke komedije dubrovačke* i u nju uvrstila autorove dramske tekstove nastale između 1956. i 1964. godine: *U palacu Anemi*, *Vivat libertas*, *I bi svjetlo*, *Novela od kapetana*, *Dubrovački skerac*, *Ereditat*.

Hrvatski centar ITI objavljivanjem ove knjige u Biblioteci Mansioni na neki način vraća Šehovićeve drame u život i nudi mogućnost njihova čitanja je uprizorenja i ljudima izvan Dubrovnička i Hrvatske. Hrestomatije hrvatske dramske književnosti ne privlači Šehovićeve dramski opus: intrigantan, dramaturški konzistentan, aktualan, opus koji tematizira vremena društvenih i političkih promjena. Jedan od najistaknutijih komediografskih opusa naše suvremenosti ostaje zabilježen samo u jednoj povijesti hrvatske književnosti. Nijedna Šehovićeve drama nije objavljena ni u jednoj recentnoj antologiji suvremene hrvatske drame, a jedan je od vodećih ili najistaknutijih suvremenih hrvatskih komediografa, autor briljantnih pučkih komedija i suptilan melodramatičar, nasljednik Marina Držića i Iva Vojnovića.